

Vergaderjaar 2009–2010

29 048

Voorstel van wet van de leden Ten Hoopen en Samsom tot het stellen van regels omtrent de levering van warmte aan verbruikers (Warmtewet)

Nr. 51

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 19 juli 2010

De vaste commissie voor Economische Zaken¹ heeft op 30 juni 2010 overleg gevoerd met minister Van der Hoeven van Economische Zaken over:

- **de brief van de minister van Economische Zaken d.d. 10 juni 2010 met een reactie op het verzoek om een vervolgonderzoek naar strategische kostentoerekening door warmtebedrijven (29 048, nr. 50).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De fungerend voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Albayrak

De griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Franke

¹ Samenstelling:

Leden: Albayrak (PvdA) fungerend voorzitter, Aptroot (VVD), Smeets (PvdA), Samsom Jansen (SP), Ortega-Martijn (ChristenUnie), Blanksma-van den Heuvel (CDA), Van der Burg (VVD), Koppejan (CDA), Graus (PVV), Zijlstra (VVD), Gesthuizen (SP), Ouwehand (PvdD), De Rouwe (CDA), Elias (VVD), Groot (PvdA), Van Tongeren (GroenLinks), Van Bommel (PVV), Braakhuis (GroenLinks), Van Vliet (PVV), Dijkgraaf (SGP), Van Veldhoven-van der Meer (D66) en Verhoeven (D66).

Plv. leden: Jadnanansing (PvdA), Blok (VVD), Van der Veen (PvdA), Klijnsma (PvdA), Irrgang (SP), Wiegman-van Meppelen Scheppink (ChristenUnie), Atsma (CDA), Dezentjé Hamming-Bluemink (VVD), Koopmans (CDA), Sharpe (PVV), Ziengs (VVD), Karabulut (SP), Thieme (PvdD), Van Hijum (CDA), Weekers (VVD), Van Dam (PvdA), Klaver (GroenLinks), De Jong (PVV), El Fassed (GroenLinks), Van Dijk (PVV) en Van der Staaij (SGP).

Voorzitter: Jansen
Griffier: Franke

Aanwezig zijn zes leden der Kamer, te weten: Van Bommel, Jansen, Koppejan, Samsom, Van Tongeren en Zijlstra,

en minister Van der Hoeven van Economische Zaken, die vergezeld is van enkele ambtenaren van haar ministerie.

De **voorzitter**: Ik heet de leden, inclusief de nieuwe, van harte welkom. Ik stel voor om in de eerste termijn een spreektijd te hanteren van zes minuten. Wij hoeven de drie uur die voor dit overleg zijn gepland niet per se vol te maken. Wij zullen zien of wij deze tijd nodig hebben.

De heer **Samsom** (PvdA): Voorzitter. Ik kan niet ontkennen dat ik hier met een wat ambivalent gemoed zit. Dit is een precair onderwerp en, zo zeg ik er eerlijk bij, voor de initiatiefnemers misschien ook wel een beetje een pijnlijke behandeling van de voortgang van dit initiatiefwetsvoorstel. Officieel staat het warmtebesluit op de agenda van vandaag, maar de onderzoeken die gepaard gingen met de totstandkoming van het warmtebesluit hebben de fundamenteën van de wet niet onberoerd gelaten. De initiatiefwet kwam niet zomaar uit de lucht vallen. Er waren jarenlang klachten van afnemers aan vooraf gegaan en een onderzoek van de Algemene Rekenkamer uit 2004 of 2005 waaruit duidelijk bleek dat afnemers van warmte jarenlang veel te veel betaalden. Het «Niet Meer Dan Anders»-tarief (NMDA-tarief) dat door EnergieNed werd gehanteerd en dat door de warmtebedrijven min of meer werd overgenomen, bleek veel te hoog te zijn en veroorzaakte dus woekerwinsten.

De initiatiefnemers hebben gezocht naar wetgeving die consumenten beschermt, als algemeen principe, en daar expliciet invulling aan geeft door de prijs in principe vast te stellen op een redelijk tarief: de kosten van warmtelevering plus een klein rendement dat hoort bij monopolistische situaties. Op die manier wilden wij iedereen in Nederland tevreden maken. De warmtebedrijven konden met een redelijk rendement blijven investeren en de afnemers zouden niet meer betalen dan anders, sterker nog: zij zouden veel minder betalen dan anders. Jaren van wetgeving zijn gevolgd. Vervolgens kwam uit het onderzoek dat gepaard ging met het warmtebesluit de conclusie dat de redelijke prijs vaak boven het «Niet Meer Dan Anders»-tarief ligt dat wij in de wet hebben verankerd als de maximale prijs die mag worden gevraagd. Daarmee wordt de hele situatie omgedraaid en vallen dus heel veel van de punten die wij moesten en moeten regelen in de Warmtewet weg.

Dit was de inleiding. Ik kom nu op de procedure. Als een initiatiefwetsvoorstel moet worden veranderd, is dat in eerste instantie, alleen al uit beleefdheid, aan de initiatiefnemers. Dat is echter geen wet van meden en perzen. Het voorstel van in elk geval mijn fractie, en van mij als initiatiefnemer, is om daar in dit geval van af te wijken en om het ministerie van Economische Zaken te verzoeken om daar waar nodig, mogelijk en verstandig de wijziging van de wet ter hand te nemen. Dit algemeen overleg dient wat mij betreft om daar richting aan te geven. De minister heeft vervolgens wel vrijheid die zij mag gebruiken en misbruiken. Wij zullen haar in dit debat echter voldoende richting geven om daar in redelijkheid met zijn allen uit te kunnen komen.

Minister **Van der Hoeven**: Dat misbruiken dat meent u niet toch, mijnheer Samsom?

De heer **Samsom** (PvdA): U zou dat mogen doen, minister. Maar dat doet u nooit, dat is het mooie eraan.

Devoorzitter: Wij zijn direct helemaal gerustgesteld op dit punt.

De heer **Samsom** (PvdA): Ik geef daarbij procedureel aan dat wij het initiatief enigszins uit handen geven. Daar zijn echter goede redenen voor, waarvan de belangrijkste snelheid is.

Ik kom nu op de aanwijzingen, want daar gaat het uiteindelijk om. Hoe gaan wij nu verder met deze wet? Wat moet er veranderen? Allereerst de terugwerkende kracht. Dat is een belangrijk principe dat is vastgelegd in de wet, gebaseerd op de veronderstelling dat mensen jarenlang veel te veel hebben betaald en er recht op hebben omdat allemaal terug te krijgen. Nu blijkt dat dit niet zo is, wegen de voordelen van het terugstorten van geld – dat bedrag zal in heel veel gevallen feitelijk nul zijn – niet op tegen de nadelen van de enorme administratie en jurisdisering die daarmee gepaard gaan. Mijn fractie stelt voor om dit onderdeel uit de wet te schrappen.

Vervolgens kom ik op misschien wel het ingewikkeldste punt, namelijk de prijs. Hoe gaan wij nu verder met het «Niet Meer Dan Anders», de maximaal redelijke prijs, versus de cost-plus, de gewone redelijke prijs? Mijn fractie is er voorstander van om beide in de wet te handhaven. Gegeven de ingewikkelde situatie die is gecreëerd en de ingewikkeldheid die wij in de wet hebben vastgelegd die zich in de praktijk helemaal niet uitbetaalt, letterlijk en figuurlijk, stellen wij voor om de maximaal redelijke prijs op concernniveau vast te leggen. Dat moet dus niet meer op netniveau gebeuren waarna via een ingewikkeld systeem van pooling de voor- en nadelen eruit moeten worden gemiddeld. Er moet direct worden doorgeschakeld naar een redelijke prijs op concernniveau. De prijs moet wel ieder jaar opnieuw worden vastgesteld. De situatie die zich nu niet voordoet – wij hoopten dat die zich wel zou gaan voordoen – kan zich in de toekomst met stijgende gasprijzen natuurlijk wel gaan voordoen. Dan zou de situatie die wij dachten nu al te hebben, namelijk dat de «Niet Meer Dan Anders»-prijs veel hoger is dan de redelijke prijs, zich alsnog kunnen voordoen. De energiebedrijven moeten dan de redelijke prijzen gaan vragen en niet meer de maximale prijs. De prijs moet dus wel elk jaar worden vastgesteld. Dat is ook een wijziging die moet worden aangebracht in de wet.

De minister heeft ook een wijziging voorgesteld inzake het bereik van de Warmtewet. Wij hebben daar kennis van genomen, maar wij geven daar toch onze eigen invulling aan. De vraag is of afnemers tot 1000 kW, zoals nu is vastgelegd, nog steeds onder de Warmtewet moeten vallen. Ja, is het antwoord van mijn fractie. Dat is tegengesteld aan het impliciete advies van de minister om de grens iets lager te leggen. Wij begrijpen de afwegingen die daaraan ten grondslag liggen. Er zijn echter toch veel middelgrote gebruikers die beschermd dienen te worden door deze wet omdat zij feitelijk nog steeds in een situatie van gedwongen afname op een gemonopoliseerde markt zitten. Daar staat wat mijn fractie betreft wel tegenover – dat kan in deze wet moeilijk worden vastgelegd – dat, zoals wij bij de behandeling van de wet al bespraken, die middelgrote afnemers dan wel verplicht moeten kunnen worden om mee te doen aan een warmtenet. Anders krijgen wij immers wel een beetje het beste van twee werelden, van twee walletjes eten of welke spreekwoorden daar dan ook op van toepassing zijn. Een middelgrote afnemer kan dan immers besluiten om zich onder de Warmtewet te scharen als hem dat goed uitkomt, om een lekker laag tarief te hebben, en zich eraan te onttrekken en zelf aan de slag te gaan met een keteltje als dat beter uitkomt. Dat zou er namelijk toe kunnen leiden dat heel veel warmtenetten minder rendabel zijn. Die moeten het immers vaak hebben van de middelgrote afnemers voor hun afnamegarantie en hun volumes. Hetgeen wij bij de behandeling van de wet al afspraken, zou via gemeentelijke regelgeving moeten worden vastgelegd.

Dit zijn de richtingen die wij geven aan de verandering van de wet. Daarmee is het verhaal nog lang niet af.

Devoorzitter: Zou u zo langzamerhand willen afronden, mijnheer Samsom?

De heer **Samsom** (PvdA): Mijn verhaal moet wél bijna af zijn. Dat had ik al begrepen. Het is toch helemaal niet leuk om hier te zitten en dit allemaal te moeten zeggen, dus ik houd er het liefst zo snel mogelijk mee op. Ik doe dat echter niet voordat wij dit verantwoord hebben afgehandeld. Het warmtebesluit dat nu voorligt, moet wat ons betreft procedureel gewoon doorgang kunnen vinden. Wij constateren wel dat er nog steeds – ik vrees dat dit tot in de eeuwigheid zo zal blijven – veel discussie is over de vaststelling van de tarieven. Iedereen heeft weer zijn gelijk gevonden in welk onderzoek dan ook. Dat is een situatie die wij op dit moment niet kunnen ophelderen. Dat gaan wij ook niet doen, want daar ontbreekt de tijd voor en wij hebben nu andere prioriteiten, namelijk het wijzigen van de Warmtewet op een zodanige wijze dat wij goed verder kunnen. Als de Warmtewet in gewijzigde vorm terugkomt, verwachten wij dat het warmtebesluit ook terugkomt, al dan niet gewijzigd, en dat wij op dat moment nog steeds middels de in de Warmtewet vastgelegde voorhang-procedure de wijzigingen kunnen aanbrengen waar consumentenorganisaties en anderen nu recht op denken te hebben. Of dat daadwerkelijk in hun voordeel zal uitpakken, zal de discussie in de komende maanden moeten uitwijzen. Wij willen dus op dit moment niet vooruitlopen op die discussie.

Concluderend: wij geven de minister toestemming, of de opdracht, om de Warmtewet te wijzigen zodat wij een uitvoerbare wet krijgen die ook recht doet aan de oorspronkelijke uitgangspunten, namelijk het beschermen van burgers tegen monopolisten en het mogelijk maken van investeringen in nieuwe warmtenetten.

Tot slot wil ik nog één opmerking maken over het altijd weer terugkerende punt, namelijk het warmtenet van Purmerend. Als wij doorgaan zoals mijn fractie heeft voorgesteld, en de andere fracties het daar ongeveer mee eens zijn, hebben wij nog steeds het probleem in Purmerend niet opgelost. Dat blijft ons ook maar achtervolgen. Naast de opdracht tot wijziging van de wet, zouden wij de minister tevens met de grootst mogelijke klem willen verzoeken om de oplossing van de problemen rond het warmtenet in Purmerend ter hand te nemen. De situatie heeft zich daar wel gewijzigd. Er liggen inmiddels innovatieve, vooruitstrevende en, ik mag zelfs zeggen, baanbrekende plannen om er een duurzaam warmtenet van te maken. Dat rechtvaardigt volgens mijn fractie een nieuwe inspanning van de minister en van het ministerie om deze nieuwe initiatieven te ondersteunen. Als zij gewoon voor de zoveelste keer met de pet in de hand naar haar toe waren gekomen om geld, had ik haar gelijk gegeven als zij gezegd had dat zij daar even niet meer voor thuis was. Aangezien zij echter hun stappen tot vernieuwing hebben gezet, denk ik dat die gehonoreerd zouden kunnen worden door de minister.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks): Voorzitter. De fractie van GroenLinks onderschrijft de doelstelling van de Warmtewet, namelijk het beschermen van de consument tegen machtsmisbruik door monopolisten. Deze wet verdient echter, zoals de heer Samsom al zei, op een aantal punten verbetering. Wij kunnen ons vinden in de algemene richting die de heer Samsom net schetste.

Vanuit de sector bereiken ons verschillende geluiden dat de wet verkeerd uit zou kunnen pakken, ook voor gedecentraliseerde warmtebedrijven, de Energy Service Companies (ESCO's) en de lokale energieondernemingen. Dat komt doordat deze op het moment dat het warmtebesluit werd opgesteld nog niet operationeel waren. Wij willen de minister vragen of zij

bereid is het warmtebesluit op een zodanige manier aan te passen dat daarin rekening wordt gehouden met de belangen van de ESCO's en de lokale energieondernemingen.

Wij vinden consumentenbescherming enorm belangrijk. Als teveel geld wordt gevraagd voor de levering van warmte, is dat slecht voor het maatschappelijk draagvlak voor groene energie, wat GroenLinks erg belangrijk vindt. Verder is het natuurlijk gewoon unfair om veel te veel geld te vragen. Het is echter ook niet handig om zo weinig geld te vragen dat bedrijven niet levensvatbaar zijn.

De vraag is of het warmtebesluit niet ook meer op de doelstelling duurzaamheid kan worden ingezet. De inzet ervan is uiteraard het beschermen van de consument. Daarnaast zou echter ook wat meer kunnen worden gestuurd in de richting van duurzame technieken als warmte-koude-opslag, om die te stimuleren. Is het mogelijk om een stimuleringsbeleid te voeren voor het nuttig gebruik van restwarmte? Dat zou eventueel kunnen met een garantstelling vanuit het Rijk. Wij hebben daar verzoeken om gekregen van GroenLinks-bestuurders op lokaal en provinciaal niveau. Zij kunnen uit de voeten met de Warmtewet en het warmtebesluit, maar zij missen een garantstelling om nuttig gebruik van restwarmte – wij willen volgens mij allemaal dat bijvoorbeeld warmte uit fabrieken wordt gebruikt om woonwijken te verwarmen – makkelijker van de grond te krijgen. Het verdient zichzelf terug, maar dat duurt heel erg lang. Daarom zijn er, zeker op dit moment, nauwelijks banken of private investeerders te vinden die eraan willen beginnen.

Onze politici in de betreffende provincies of gemeenten proberen wel een energiebedrijf op te richten. Zij komen dan hetzelfde punt tegen, namelijk de vraag hoe een financiële garantstelling kan worden geregeld. Het zou heel erg helpen als het Rijk dat zou overwegen. Dat is niet zo gek, want wij doen dat bijvoorbeeld ook bij kerncentrales. Wij zien drie denkrichtingen op dit punt. Er zou kunnen worden gedacht over een stimuleringsmaatregel voor het nuttig gebruik van restwarmte. Dat is wellicht wat lastig in tijden van bezuinigingen. Je zou het ook kunnen omdraaien, namelijk dat je industriële ondernemingen verplicht om restwarmte nuttig te gebruiken als de terugverdientijd vijftien jaar of minder is. Een derde optie zou kunnen zijn, vanuit het principe dat de vervuiler betaalt, dat er een belasting wordt geheven als restwarmte wordt geloosd die ook nuttig zou kunnen worden gebruikt. Ik hoor hier graag een reactie van de minister op. Is zij eventueel bereid om deze opties te onderzoeken?

De fractie van GroenLinks vindt het belangrijk om de consument te beschermen tegen machtsmisbruik van monopolisten. Wij onderschrijven de doelstellingen. Wij willen consumenten niet alleen op de korte, maar ook op de lange termijn beschermen. Daarom vinden wij het ongelooflijk nuttig om het gebruik van restwarmte een flinke boost te geven, zodat er een gegarandeerd aanbod van betaalbare en ook schone energie is. De fractie van GroenLinks is van mening dat er niet moet worden vertrapd. Een eventueel onderzoek mag de behandeling van het warmtebesluit niet vertragen. De wet kan altijd later nog aangepast worden als dat nodig is. Wij steunen hetgeen de heer Samsom heeft genoemd, ook wat betreft middel- en grootverbruikers.

De heer **Van Bommel** (PVV): Voorzitter. Vanuit het bedrijfsleven weet ik als geen ander dat besluitvorming altijd gebaseerd dient te zijn op een zogenaamde SWOT-analyse, een sterkte-zwakteanalyse van een bepaald besluit. De Warmtewet en het warmtebesluit krijgen gemengde reacties. Het probleem van de PVV-fractie zit hem in de tweeledigheid van de reacties op het warmtebesluit. Enerzijds zien wij de bekende leveranciers als Eneco, Essent en Nuon, die zich over het algemeen positief opstellen ten opzichte van het warmtebesluit. Anderzijds doemen er problemen op voor de gedecentraliseerde energiebedrijven, de ESCO's en de lokale energieondernemingen. De PVV-fractie deelt ook de zorgen van de ASN

Bank, die aangeeft dat het onderzoek van Economische Zaken de genoemde energiebedrijven buiten beschouwing laat. Een eventuele onjuiste interpretatie van de Warmtewet zou deze bedrijven eventueel de nek om kunnen draaien. Ik hoor hier graag een reactie op van de minister. Alle techniek van deze discussie terzijde gelaten, draait het natuurlijk om een hoofdbelang: het belang van de Nederlandse consument. Juist deze consument laat zich momenteel horen. Er bereiken ons veel klachten dat het ministerie de zienswijze van veel verbruikersorganisaties heeft genegeerd. Zo wordt er veel geklaagd over de onduidelijkheid aangaande het begrip «redelijke prijs». Dit lijkt voorbij te gaan aan het primaire doel van de Warmtewet, namelijk de bescherming van de gebonden afnemer van warmte. Vergeet niet dat deze huishoudens geen gasaansluiting hebben en dat zij dus geen alternatief hebben.

Het begrip «redelijke prijs» laat ruimte voor interpretatie. Gaat bijvoorbeeld de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) deze zogenaamde «redelijke prijs» toetsen voordat deze gaat gelden? Hierover is in de beleidsregel niets te vinden. Ik hoor hier graag een reactie op van de minister. Wij pleiten ook voor meer duidelijkheid hieromtrent. Er moet een maximumprijs worden vastgesteld die recht doet aan het «Niet Meer Dan Anders»-principe.

Een ander issue is de leveringszekerheid van de warmte. Door de genoemde uitwerking van de Warmtewet zouden de ESCO's en lokale energieondernemingen er zomaar mee kunnen stoppen. Afnemers hebben, zoals gezegd, geen alternatief in de vorm van een gasaansluiting en zouden dus zomaar, letterlijk en figuurlijk, in de kou kunnen komen te staan. De ASN Bank heeft deze bedrijven gefinancierd op een zogenaamde «non recourse»-basis. Voor de niet-financiële mensen: in dat geval geldt alleen het onroerend goed in principe als onderpand en gelden er verder geen aansprakelijkheden. Dat betekent dat een bedrijf zomaar weg kan zijn.

De PVV-fractie is, zoals bekend geacht mag worden, altijd tegenstander geweest van een vergaande liberalisering van de energiemarkt. Sterker nog, wij beschouwen dit als een nutsvoorziening. Iedereen in Nederland heeft een basisrecht op de levering van energie en warmte. Eventuele klimaataspecten zullen dus nooit een leidraad zijn voor het PVV-beleid. Het maakt ons in principe niet uit waar de energie en warmte vandaan komen, zolang er maar zekerheid is wat betreft de levering en wordt geleverd conform de laagste tarieven die gelden voor energie. De prijsvorming wordt er onzes inziens met de invoering van de Warmtewet niet transparanter of eenvoudiger op. Allerlei ingewikkelde berekeningen liggen nu ten grondslag aan de uiteindelijke warmteprijs. De NMa adviseert bijvoorbeeld om tot een eenvoudigere systematiek te komen. Gaat de minister hierin mee?

In de warmteregeling is ook de wettelijke mogelijkheid aangaande de mogelijkheden tot huur of koop van het zogenaamde warmwatertoestel nog niet volledig uitgewerkt. Wordt dit nog uitgewerkt?

Afsluitend wil ik erop wijzen dat wij als overheid een risico lopen met de zogenaamde decentrale warmtevoorziening van huishoudens. Wij zien graag een borgstelling van de overheid aangaande leveringszekerheid en maximumprijs.

De heer **Koppejan** (CDA): Voorzitter. De CDA-fractie wil allereerst benadrukken waar zij het mee eens is, namelijk dat warmteleveranciers een monopoliepositie hebben en dat de gebonden afnemers daarom moeten worden beschermd tegen te hoge prijzen. Dat was het hoofddoel van de Warmtewet en dat blijft het. Ik kan op heel veel punten aansluiten bij de heer Samsom, als mede-indiener van de initiatiefwet. Ik heb twee procedurele opmerkingen. De Consumentenbond en andere consumenten- en ondernemersorganisaties hebben ons gevraagd om dit algemeen overleg uit te stellen. Zij hebben kritiek op het warmtebesluit en

vragen om meer tijd. De CDA-fractie vindt de mening van deze organisaties belangrijk. Zij waardeert het dat zij de Warmtewet altijd hebben gesteund. Toch is het geen groot probleem dat wij dit algemeen overleg vandaag houden. Er volgt namelijk nog een wetswijziging en dus een nieuw debat. Daarin kunnen wij altijd nog zaken aan de orde stellen. Wat de wetswijziging zelf betreft het volgende. De Warmtewet is een initiatiefwet van de fracties van het CDA en de PvdA. Net als de heer Samsom, vind ik het geen enkel probleem als de minister de wijziging van deze wet verder opstelt. Ik heb daar alle vertrouwen in. Ik heb een beetje hetzelfde dubbele gevoel als de heer Samsom. De uitkomst van het onderzoek van de NMa waaruit blijkt dat de energieleveranciers geen overwinsten behalen, heeft mijn fractie best verrast. Die conclusies staan toch haaks op eerdere conclusies van de Algemene Rekenkamer. Hoe verklaart de minister dat? Ik weet dat de Algemene Rekenkamer geen algemeen geldende uitspraak heeft gedaan, maar het is toch vreemd. Omdat de CDA-fractie van mening is dat de NMa zich in de energiesector doorgaans onafhankelijk opstelt, hebben wij in principe alle vertrouwen in dit onderzoek waaruit blijkt dat de warmteleveranciers geen misbruik hebben gemaakt van hun monopoliepositie. Voordat wij ons echter geheel achter dit onderzoek scharen, hebben wij enkele vragen. Het adviesbureau BECO heeft onderzoek gedaan naar de warmtetarieven in middelgrote gemeenten. De jaarlasten exclusief de eenmalige bijdrage voor een warmtewoning zijn ongeveer 26% hoger dan de jaarlasten voor een woning met een gasaansluiting. Dat is fors. De CDA-fractie heeft dit onderzoek pas kort voor dit algemeen overleg ontvangen. Zij zou daarom graag een schriftelijke reactie hierop ontvangen van de minister waarin zij ingaat op de verhouding tussen dit onderzoek en dat van de NMa. Kan zij dat toezeggen?

De NMa heeft alleen 2008 onderzocht. Zij heeft alleen grootschalige netten onderzocht, die ongeveer 50% van het totaal bedragen. Kan de minister aangeven of het onderzoek representatief is voor andere jaren en voor kleinschalige warmtenetten?

De prijzen die monopolistische producenten vragen aan leveranciers, zijn niet gereguleerd. Bedrijven kunnen kosten verschuiven van de producent naar de leverancier zodat de winst van de leveranciers lager is en die van de producenten hoger. De CDA-fractie heeft al eerder gevraagd om een vervolgonderzoek naar de winsten van producenten. Zij vindt ook dat de wet moet worden aangepast zodat een strategische verschuiving van kosten onmogelijk wordt gemaakt. Kan de minister bevestigen dat dit inderdaad haar doel is?

De antwoorden op deze vragen zijn bepalend voor het standpunt van de CDA-fractie over de terugwerkende kracht. Als alle redenen voor twijfel over het onderzoek van de NMa worden weggenomen, luidt de conclusie dat er geen overwinsten zijn gemaakt. In dat geval lijkt het de CDA-fractie redelijk om de terugwerkende kracht te schrappen. Er is dan geen reden voor zo'n zware maatregel.

De combinatie van een maximumprijs en de redelijke prijs kan leiden tot verwarring bij consumenten, aldus de minister. De CDA-fractie wil dat de redelijke prijs minimaal een keer per jaar op portfolioniveau wordt vastgesteld. Zij hecht er dan ook sterk aan dat de prijs daadwerkelijk jaarlijks wordt vastgesteld en dat er, indien nodig, een terugbetaling plaatsvindt. Met een informatieplicht of monitoring neemt zij geen genoegen. Ik wijs er ten overvloede op dat de redelijke prijs de kern van de wet vormt en de manier is om de prijzen van monopolistische aanbieders te reguleren. Ik hoor hier graag een reactie van de minister op.

De CDA-fractie heeft ook nog een vraag over het warmtebesluit. Tijdens de consultatie zijn er veel reacties gekomen op de tariefcomponent in de formule voor de maximumprijs. Zo wordt er geen rekening gehouden met elektrisch koken en de invloed van de EPC-norm. Welke mogelijkheden ziet de minister om aan die kritiek tegemoet te komen?

De minister wil het Nationaal Expertisecentrum Warmte periodiek onderzoek laten doen naar de hoogte van de parameters uit de warmte-regeling. Het centrum is onderdeel van SenterNovem. Er is veel kritiek geweest op SenterNovem als toezichthouder op het NMDA-beginsel. Het lijkt de CDA-fractie daarom beter om dit centrum onder te brengen bij een gezaghebbende organisatie als de NMa.

De werkingssfeer van de wet is door het amendement-Kortenhorst op 1000 kW gesteld. Diverse verbruikers hebben een andere kostenopbouw. Zo hebben grootverbruikers hoge vaste kosten en lage variabele kosten. De CDA-fractie ziet de problemen, maar wil toch vasthouden aan de wettelijke grens van 1000 kW. Onder die grens is er een grote groep verbruikers die te maken heeft met een monopolie. Dat is voor de CDA-fractie altijd het criterium geweest en daaraan houdt zij ook vast. Zij vraagt de minister een andere oplossing voor het geschetste probleem te zoeken.

De heer **Zijlstra** (VVD): Voorzitter. De Warmtewet kent een lange geschiedenis. Sterker nog, volgens mij zit hier geen enkel Kamerlid dat vanaf het begin bij deze wet betrokken is geweest. De oorspronkelijke initiatiefnemer was de heer Ten Hoopen. Vervolgens kwam daar de heer Hessels bij. Die viel af en toen kwam mevrouw Spies erbij, die vervolgens ook weer afviel. Toen kwam de heer Crone erbij. Die viel af en werd vervangen door de heer Samsom. Nu is de heer Ten Hoopen weer verdwenen. Dat geeft wel aan wat een leuke bonanza dit is geweest. En dat bij een wet waarvan de hele Kamer, toen deze werd aangekondigd, zei dat het een goed idee was. Dat vinden wij nog steeds. De kern van deze wet is het «Niet Meer Dan Anders»-principe. Wat is er nu rechtvaardiger dan wanneer een consument te maken heeft met een monopolie en hij dus wat betreft gaslevering niet kan kiezen uit al die mooie bedrijven die de marktwerking heeft voortgebracht, maar dat hij veroordeeld is tot de ene leverancier die warmte levert op zijn adres, de overheid ervoor gaat zorgen dat hij niet meer betaalt dan hij had gedaan als hij een gasaansluiting had gehad? Dat is een prachtig idee. Wij vinden dat nog steeds. Waren wij maar bij dat idee gebleven. De wet is namelijk vervolgens enorm aangekleed met van alles en nog wat. Dat is er vervolgens middels allerlei nota's van wijziging weer afgehaald. Daarna kwam er weer iets nieuws bij. Dat heeft geresulteerd in de behandeling van deze wet in juni 2008. Er is toen een aantal amendementen ingediend door de oppositie, waaronder door de heer Jansen en mij, die een hoog voorspellend gehalte hadden. Heel veel van de problemen die nu in het rapport naar voren komen, stonden precies zo in die amendementen vermeld. De minister heeft destijds niet voor niets die amendementen van een positief advies voorzien, wat niet heel snel gebeurt bij amendementen van de oppositie. De initiatiefnemers hebben echter gemeend om die te moeten negeren. De coalitiepartijen hebben er destijds tegen gestemd. Nu zitten wij met de brokken, want de hele warmtemarkt komt toch eigenlijk krakend en piepend tot stilstand. Dat willen wij geen van allen. Na deze «i told you so», gaan wij snel door met de vraag hoe wij het probleem gaan oplossen.

De heer **Samsom** (PvdA): Ik gun u uw vijf minuten «i told you so», mijnheer Zijlstra. Geen van de indieners van amendementen die lijken op waar het nu naartoe gaat, heeft echter indertijd bij de indiening als argument gebruikt dat de «Niet Meer Dan Anders»-prijs onder de cost-plusprijs zou komen te liggen. Er waren argumenten, maar die wogen op dat moment minder zwaar dan het principe dat bij een NMDA-prijs die hoger ligt dan de redelijke prijs moet worden vastgehouden aan die redelijke prijs. Nu dat niet meer kan vanwege de realiteit, grijpen wij terug op amendementen, onder andere op amendementen die u hebt ingediend. De redering daarachter was echter wel een andere.

De heer **Zijlstra** (VVD): Dat is niet helemaal conform de realiteit. Er werd toen immers al aangegeven dat rendementen per project een enorm probleem zijn voor het vaststellen van de prijs en dat daarmee het hele systeem op de helling zou gaan. Dat komt dus precies uit. Er werd toen al gezegd dat dit een cruciaal amendement was omdat daarmee de werking van de wet enorm zou worden verbeterd. Gelukkig gaan wij dat nu, twee jaar na dato, waarschijnlijk alsnog doen. Daar krijgt de minister alle steun voor van de VVD-fractie.

De VVD-fractie kan het eens zijn met het voorstel om de grens op 100 kW vast te stellen in plaats van op 1000 kW. Er is echter ook een alternatief. Dat alternatief is dat wij de grens op 1000 kW houden, onder de uitdrukkelijke verplichting dat de kleinere producenten de openheid van zaken geven die noodzakelijk is voor een goede controleerbaarheid. Dat is ook te zien in de rapporten die beschikbaar zijn gekomen. De grote producenten hebben wij kunnen controleren, die hebben meegewerkt, en de kleintjes niet. Daarom weten wij ook niet wat daar is gebeurd. Als die medewerking er niet is, gaat wat ons betreft die grens naar beneden. Anders ontstaat een situatie die naar onze mening onwenselijk is.

Wat de minister over de terugwerkende kracht heeft geschreven, is helder: het is onverstandig, wij moeten het niet doen, die moet uit de wet worden gehaald omdat het heel gek is om te eisen dat met terugwerkende kracht niet-bestaande rendementen worden terugbetaald. Het is ook zeer goed, mijn complimenten voor de initiatiefnemers, dat het afronden van deze de wet naar praktische uitvoering bij het ministerie van Economische Zaken wordt neergelegd. Ik denk dat dit nodig is. Dit is helemaal geen kritiek op de initiatiefnemers, want dit is zo ontzettend complex dat wij als Kamerleden onze beperkingen hebben op dit punt met die anderhalve man en een paardenkop als ondersteuning, zo zeg ik maar uit een kleine frustratie. Laten wij dat vooral doen. Wij moeten uit de situatie komen dat deze wet, die alle goede bedoelingen heeft en waarvan de principes en de uitvoering breed worden gesteund, feitelijk leidt tot stilstand op het gebied van warmte. Het is uit het oogpunt van energie-efficiency, duurzaamheid en allerlei economische aspecten zeer belangrijk om warmte te hergebruiken. Dat moeten wij allemaal willen.

Mijn laatste punt is hetzelfde punt als waar de heer Samsom zijn inbreng mee eindigde, namelijk het eeuwig durende drama van Purmerend. De tunnel heeft een bocht gemaakt en er gloort zowaar licht aan het einde ervan. Wij zouden graag willen dat de minister deze vonk van licht aan het eind van de tunnel eens gaat bekijken, want volgens ons zou die tot een oplossing kunnen leiden.

Voorzitter: Samsom

De heer **Jansen** (SP): Voorzitter. Ik onderschrijf wat er eerder aan waarderend is uitgesproken over de intenties van het wetsvoorstel, namelijk consumentenbescherming. Misschien had wat explicieter moeten worden uitgesproken dat de wet ook consumentenbescherming op de wat langere termijn, op een wat meer strategisch niveau, zou moeten betreffen. De heer Zijlstra heeft in zijn beschouwing al gezegd dat er door de lange doorlooptijd en onvolkomen informatie het nodige is misgegaan. Dat vind ik ook wel reden tot enige zelfkritiek. De Kamer heeft uiteindelijk gekozen voor een opzet waarbij veel «details» aan de minister zijn overgelaten. De minister heeft volgens mij naar eer en geweten geprobeerd om daar een dekkende algemene maatregel van bestuur van te maken. Zij heeft echter uiteindelijk moeten concluderen, met wat externe adviezen, dat dit niet lukt. Wat er op dit moment ligt, rammelt zodanig aan de wet dat er een wetswijziging nodig is. De SP-fractie deelt die conclusie. Dat is geen flatteuze conclusie voor onszelf. De Kamer is in dit geval deel, of misschien zelfs wel de bron van het probleem. Hoewel ik tijdens de behandeling van het wetsvoorstel de nodige twijfels heb geuit over de balans en

via amendering heb geprobeerd om er zaken uit te halen, hebben wij destijds uiteindelijk ook onze zegen gegeven aan dit wetsvoorstel. De VVD-fractie heeft als enige tegengestemd. Wij hebben ervoor gestemd, dus mea culpa op dit punt.

Wat ons betreft is de eerste les die uit dit debacletje moet worden getrokken dat er voortaan uitgebreider onderzoek moet worden gedaan naar de feiten voordat zo'n ingrijpende wet wordt behandeld door de Kamer. Als de onderzoeken die ons op 12 mei jongstleden zijn toegestuurd vijf jaar geleden beschikbaar waren geweest, had de wet er waarschijnlijk heel anders uitgezien. De belangrijkste veronderstelling van de indieners, namelijk dat de energiebedrijven kapitalen verdienen aan warmtelevering aan gebonden kleinverbruikers, is volgens de NMa in het algemeen niet juist. Als de wet wordt ingevoerd gaan, volgens de NMa, kleinverbruikers waarschijnlijk meer betalen en grootverbruikers minder. Dat lijkt mij niet de bedoeling, eerlijk gezegd. De NMa stelt ook dat door de invoering van de Warmtewet in de huidige vorm het rendement van de energiebedrijven onder een redelijk niveau blijft. De conclusie van de SP-fractie is dat er dan geen nieuwe warmteprojecten worden ontwikkeld en dat wellicht zelfs bestaande netten zullen worden afgestoten, wat de gebruikers op hoge kosten kan jagen. Deelt de minister mijn conclusie op dit punt?

Volgens Stichting DE Koepel zijn inmiddels 400 nieuwe initiatieven uitgesteld of afgeblazen als gevolg van deze wet. Kan de minister dat bevestigen? Deelt zij de verontrusting van de SP-fractie over de effecten van deze ontwikkeling op de realisatie van doelstellingen van Schoon en Zuinig? Dat is een milieubelang voor de lange termijn, maar naar mijn mening ook een koopkrachtbelang voor de lange termijn omdat wij hiermee op termijn de koopkracht van de consument beschermen. De NMa concludeert ook dat de transparantie door de wet niet verbetert, maar verslechtert en dat de bureaucratie bij de energiebedrijven en de toezichthouder enorm zal toenemen. Ook dat wil niemand, natuurlijk. Het is duidelijk dat in dat licht aanpassing van het warmtebesluit gerommel in de marge zou zijn en dat er een wetswijziging nodig is. Daarvoor spreek ik mijn steun uit.

De NMa adviseert drie zaken. De eerste aanbeveling is het vereenvoudigen van de prijssystematiek. Daar ben ik het mee eens. De suggestie van de heer Samsom vind ik interessant, dus ik hoor graag de reactie daarop. De tweede aanbeveling is het heroverwegen van de terugbetaling met terugwerkende kracht. Ik ben het eens met degenen die zeggen dat het achteraf gezien niet meer nodig is. Het was echter ook niet zo logisch, want de bureaucratie die daarmee gepaard gaat, moet je niet willen. De derde aanbeveling van de NMa is om aandacht te besteden aan de monopoliepositie van de warmteproducenten omdat deze buiten de reikwijdte van de wet vallen. Ook dat vindt de SP-fractie een goed idee, met één aanvulling. Tijdens de behandeling van de wet hebben wij gewezen op de inconsistentie dat energienetten voor gas en elektriciteit in publieke handen zijn, maar dat publieke stadsverwarmingsnetten in particuliere handen mogen komen. Dat is een acuut probleem geworden nu Nuon en Essent geprivatiseerd zijn. Kan de minister toezeggen bij de voorbereiding van de wetswijziging te bezien of er op dit punt een aanpassing kan komen?

De SP-fractie is van mening dat de wijziging van de Warmtewet die nu wordt voorbereid ook moet worden benut om meer rekening te houden met de langetermijneffecten van investeringen en de doelstellingen van ons energie- en klimaatbeleid. Mevrouw Van Tongeren noemde al een oplopend verplicht aandeel van nuttig gebruik van restwarmte van de industrie en elektriciteitscentrales. Er zit overigens al een alternatief in de Warmtewet, namelijk het geven van een boete als men gaat lozen. De huidige wet richt zich met name op het kortetermijnbelang van de gebonden afnemers: zo laag mogelijke prijzen in het hier en nu. Investe-

ringen in warmtenetten worden echter afgeschreven over een langere periode. Het is heel goed denkbaar dat als gevolg van de huidige wet warmtenetten worden afgeblazen die niet alleen een positieve milieubalans hebben, maar die over hun levensduur ook uiterst profijtelijk zouden zijn voor de gebonden klanten. In dat geval kijken wij niet verder dan onze neus lang is. Is de minister bereid om ook dit punt mee te nemen in de voorbereiding van de wetswijziging? Ik ondersteun de opmerkingen die over Purmerend zijn gemaakt van harte.

Voorzitter: Jansen

Devoorzitter: De minister heeft haar beantwoording in acht blokken verdeeld. Ik wil voorstellen om de interrupties aan het eind van iedere blok te doen. Dan heeft iedereen acht keer de gelegenheid om een opmerking te maken. Dat lijkt mij wel zo gestructureerd.

Minister Van der Hoeven: Voorzitter. Het eerste blokje betreft algemene opmerkingen over de Warmtewet, het tweede de consultatie en het effectenonderzoek, het derde hoe nu verder, dus de conclusie, het vierde het tariefstelsel, het vijfde de terugwerkende kracht, het zesde de gebruikersgroep, het zevende de monopoliepositie van producenten en het achtste een aantal losse opmerkingen, waaronder uiteraard over Purmerend.

De heer Zijlstra is nu even weg. Ik wil nog wel zeggen dat ik vond dat hij een heel mooi historisch overzicht gaf van wat er aan dit debat vooraf is gegaan. Dit is mijn wet niet, simpel. Het is de wet van de initiatiefnemers. Als er commentaar is op hetgeen in de wet staat, vind ik dat prima. Dat moet echter niet aan mijn adres worden gericht, maar aan dat van de initiatiefnemers, zo zeg ik tegen de heer Van Bommel. Het heeft uiteraard weinig zin om dit soort opmerkingen te maken. Ik heb ze één keer te maken en ik doe het niet meer, want het heeft helemaal geen zin. Laten wij eens kijken op welke manier wij de doelstelling van de wet, die wij met elkaar deelden, overeind kunnen houden en de wet zodanig kunnen bijstellen dat een en ander werkbaar wordt en dat wij onze doelstelling bereiken. Dat is tenslotte waar het om gaat. De problemen zaten in het tariefstelsel, de vraag hoe de redelijke prijs zich verhoudt tot de «Niet Meer Dan Anders»-prijs, de wijze waarop bedrijven ontheffing konden krijgen van de redelijke prijs, de pooling constructie, de terugwerkende kracht en de vormgeving van de wet. Dat waren de problemen waar het om ging. Ik ben het eens met de opmerkingen van de heer Samsom, die eigenlijk werden gedeeld door degenen die na hem spraken, over waar wij naartoe moeten. Wij moeten komen tot eenvoud en transparantie zodat de tarieven voor warmte, die nu als complex en ondoorzichtig worden ervaren, transparant worden. Het moet een werkbare wet worden. Het gaat nu om de vraag hoe wij dat met elkaar gaan doen. Dit is mijn algemene aftrapje.

Devoorzitter: Ik zie geen vragen, dus wij gaan gewoon door.

Minister Van der Hoeven: Ik kom nu op het tweede blokje, namelijk de consultatie en het effectenonderzoek. Ik heb de marktpartijen, de bewonersorganisaties en de maatschappelijke organisaties geconsulteerd over het warmtebesluit en ik heb de NMa gevraagd om een effectenonderzoek te doen. Zij heeft zich daarbij gericht op alle grootschalige stadsverwarmingsnetten die bestonden in 2008. De uitkomsten hiervan heb ik aan de Kamer gemeld. De conclusie was dat er knelpunten naar voren zijn gekomen die niet kunnen worden opgelost in de AMvB, maar waarvoor een aanpassing van de Warmtewet nodig is. Net heeft een van de

woordvoerders al precies aangegeven in welke punten het zat. Ik kom daar zo op terug, dat hoeft ik nu niet te doen. Met name de heer Koppejan van de CDA-fractie vroeg of het onderzoek wel representatief was. De NMa heeft informatie opgevraagd van leveranciers. De financiële informatie was voorzien van een accountants-verklaring. Ik denk dat dit voldoende aangeeft dat de betrouwbaarheid is gewaarborgd. Men heeft aangenomen dat de marktomstandigheden in de toekomst vergelijkbaar zijn met de marktomstandigheden in 2008. Dat kan ook moeilijk anders. De heer Koppejan vroeg of de uitkomsten representatief zijn voor de hele sector. Er is gekeken naar de warmtenetten van de vier grote warmteleveranciers, namelijk Eneco, Essent, Nuon en de leverancier in Purmerend. Hiermee zijn alle stadsverwarmingsnetten in het onderzoek betrokken en een deel van alle kleinschalige warmtenetten. In totaal zijn 104 warmtenetten en 53% van de verbruikers van de totale warmtemarkt onderzocht. Dat betekent dat het onderzoek representatief is voor de stadsverwarmingsnetten. Over de overige netten worden in het rapport geen uitspraken gedaan.

Er is ook gevraagd hoe het rapport van de NMa zich verhoudt tot het rapport van de Algemene Rekenkamer uit 2005. Het NMa-onderzoek kan eigenlijk het beste worden beschouwd als een vervolg op het onderzoek van de Algemene Rekenkamer. In het NMa-onderzoek zijn veel meer netten onderzocht en de NMa had ook beschikking over betere informatie hierover. Het rapport over de Algemene Rekenkamer gaf slechts informatie over zes netten. De conclusies werden getrokken op basis van openbare informatie. Het NMa-onderzoek is gebaseerd op de boekhoudkundige gegevens van alle netten van grote warmteleveranciers, dus van alle 104 netten. Het onderzoek van de Algemene Rekenkamer betrof een steekproef, die achteraf niet representatief bleek te zijn. Dat kan het geval zijn doordat er alleen informatie was over de betreffende zes netten omdat die in het verleden subsidie hadden gekregen van het ministerie van Economische Zaken. De verwachting is dat het daardoor zes relatief oude netten betrof die door de minder hoge afschrijvingslast betere resultaten hadden dan andere netten in de portfolio's van warmteleveranciers. De Algemene Rekenkamer kon zich alleen maar baseren op dergelijke openbare gegevens, terwijl de NMa, de toekomstige toezichthouder, de boekhouding van de warmteleveranciers heeft kunnen gebruiken. Dat is natuurlijk een verschil. Ik denk dat het niet verstandig is om de beide onderzoeken te beschouwen als tegengesteld aan elkaar. Het ene heeft meer diepgang dan het andere. Het ene is later uitgevoerd en daarbij heeft men gebruik kunnen maken van meer gegevens. Dit was wat ik wou zeggen over de consultatie en het effectenonderzoek.

De heer **Samsom** (PvdA): Ik wil voor de geschiedschrijving wel even iets noemen. Wij hebben ook gekeken naar de representativiteit van het onderzoek van de Algemene Rekenkamer. Toen hebben wij ons gebaseerd op de stelling dat gesubsidieerde netten niet de meest rendabele netten zouden kunnen zijn. Daarmee dachten wij veiligheidshalve dat het een steekproef was die de gemaakte winsten onderschatte en de gevraagde prijzen overschatte. Nu blijkt dat de ouderdom van de netten een belangrijkere factor was die dus precies de omgekeerde conclusie rechtvaardigt. Het is spijtig dat achteraf te concluderen. Als mede-initiatiefnemer hecht ik er echter aan aan te geven waarom wij indertijd dachten – wij zijn ook nooit tegengesproken – dat het onderzoek van de Algemene Rekenkamer representatief was.

Minister **Van der Hoeven**: Dat begrijp ik. Ik geef ook geen waardeoordeel wat de heer Samsom betreft. Het was eigenlijk een antwoord op de vraag van de heer Koppejan hoe het kan dat er nu iets anders op tafel ligt dan toen. Ik denk dat het van belang is dat wij met elkaar constateren dat de informatie van nu ertoe leidt dat wij ervoor zorgen dat wij de Warmtewet

zodanig aanpassen dat die het doel waar het om gaat, haalt. Daar gaat het tenslotte om.

Dat brengt me bij het blokje over de conclusie en het hoe nu verder. Er zijn inderdaad nieuwe inzichten. Het is van belang dat er geen monopoliewinsten worden gemaakt door warmteleveranciers. Daarmee valt een premisse van de Warmtewet weg, namelijk dat de redelijke prijzen in het algemeen onder de maximumprijzen zouden vallen. Dat is ook door de heer Samsom duidelijk aangegeven. Daardoor is het ook noodzakelijk om enkele wetsaanpassingen op specifieke punten te doen. Het is niet de bedoeling het hele proces over te doen. Het gaat om aanpassing op die specifieke punten om geïdentificeerde knelpunten weg te nemen. Die heeft hij ook benoemd. Ik ga straks in op die vier onderwerpen. Er zijn ook een paar zaken van meer wetstechnische aard die aandacht vragen. Dan gaat het met name om de aanpassing aan de vierde tranche van de Algemene wet bestuursrecht. Die zal ik hierin meteen meenemen. Deze wijziging is niet door de Kamer aan de orde gesteld, maar ik zie aan de non-verbale reactie van de leden dat zij zich daarin kunnen vinden. Daarmee wordt dit wetsvoorstel aangepast aan de vierde tranche van de Algemene wet bestuursrecht.

Dan kom ik op het tariefstelsel. Er zijn twee tarieven, de redelijke prijs en de maximumprijs. Die hebben allebei hun eigen kostenbasis. De redelijke prijs blijkt juist meestal boven de maximumprijs te liggen. Daardoor werken die twee tarieven eigenlijk ingewikkeld op elkaar in. De interactie tussen de tarieven kan verschillen per verbruikerscategorie, per net en per individuele gebruiker. Zo kan het voorkomen dat burens met een klein verschil in verbruik worden afgerekend op basis van een ander tarief. Dat is lastig en leidt tot een heel complexe regulering die heel moeilijk is uit te leggen aan consumenten en die gepaard gaat met hoge administratieve lasten en hoge uitvoeringslasten voor de NMa. De heer Van Bommel gaf dat ook heel terecht aan. Zowel de Kamer als ik is voorstander van een vereenvoudiging van het tariefstelsel. Daarbij moet je aansluiten bij de geest van de wet.

Het tariefstelsel kent twee pijlers die ik beide in stand wil houden en ik begrijp dat de Kamer dat ook wil. Wij moeten wel voorkomen dat de afnemer daar last van heeft omdat hierdoor twee mogelijke prijzen ontstaan. Dat is het risico. De eerste pijler is het «Niet Meer Dan Anders»-principe, het NMDA-principe. Warmteafnemers dienen inderdaad de zekerheid te hebben niet meer te betalen dan wanneer ze een eigen gasketel zouden hebben. Die pijler moet blijven staan. Dat is ook het primaire uitgangspunt in de regulering. Wij kunnen dan afstappen van het ingewikkelde gecombineerde tariefstelsel. Dan kunnen ook bepalingen over een redelijke prijs per net, over poolen en dat soort zaken achterwege blijven. Met één tarief als uitgangspunt wordt het stelsel transparanter. Je kunt het beter uitleggen. Het vermindert de uitvoeringslast voor de NMa en de administratieve lasten van de leveranciers. De keuze voor de NMDA-prijs als uitgangspunt zorgt ervoor dat consumenten worden beschermd, zodat zij niet meer betalen dan in een gassituatie. Dat was het doel en dat houden wij overeind. Ik denk dat dit ook tegemoetkomt aan de eerste opmerking van de heer Samsom hierover. De tweede pijler in de wet moet voorkomen dat warmteleveranciers hogere rendementen halen dan redelijk wordt geacht. Op die pijler is de redelijke prijs gebaseerd. Ik zie het nut van die tweede pijler beslist, omdat je hiermee monopoliewinsten voorkomt en omdat consumenten een dubbele bescherming genieten. Het is vervolgens de vraag hoe je zo iets gaat introduceren. Vul je dat in door de introductie van een tweede prijs voor afnemers? Ik denk dat het beter is om te kijken naar de rendementen van de leveranciers op portfolioniveau. Dan sluit ik aan bij de wensen van de Kamer.

Er zijn twee opties, namelijk het monitoren van de rendementsontwikkeling of het invoeren van een harde rendementstoets. Over beide opties is net ook gesproken. Zo'n harde rendementstoets heeft inderdaad een

voordeel. Die geeft namelijk het meest direct vorm aan die pijler uit de wet. Ik moet wel de exacte vormgeving van die rendementstoets in overleg met de NMa bezien, zodat die uitvoerbaar is. Ik stel me er nu bij voor dat je aan het eind van het jaar wordt getoetst of het rendement van een leverancier is uitgestegen boven het redelijke rendement. Mocht dat het geval zijn dan moet dat worden gecompenseerd, bijvoorbeeld door een korting op de maximumprijs van het volgende jaar. Dan houdt je namelijk het systeem dynamisch en je sluit aan bij de werkelijkheid. De tweede optie gaat niet meteen over tot die harde toets, maar laat het afhangen van de rendementsontwikkeling van de leveranciers. Uit het NMA-onderzoek blijkt namelijk ook dat de rendementen nog ver af liggen van een redelijk rendement. De eerste jaren zal een rendementstoets geen effect hebben. Dat kan in de toekomst natuurlijk veranderen. Dan is het belangrijk die ontwikkeling in de gaten te houden en in te kunnen grijpen als de ontwikkeling daartoe aanleiding geeft.

Ik zie twee voordelen aan het niet onmiddellijk invoeren van een harde rendementstoets. In de eerste plaats kun je monitoren bij welk type warmteleveranciers er sprake is van een rendementsstijging. Een rendementsstijging bij bepaalde typen zeer duurzame warmteprojecten kan ook positieve effecten hebben voor toekomstige investeringen. In de tweede plaats wil ik de Kamer in overweging geven dat een harde rendementstoets de prikkel bij leveranciers kan verminderen om efficiënt te werken en met de producent te onderhandelen over de inkoopkosten. Een leverancier weet dan immers zeker dat hij eventuele lagere inkoopkosten niet als extra rendement zal kunnen krijgen en zal dus ook weinig prikkel hebben om de producent hiertoe te bewegen. Kortom, beide opties zijn mogelijk. Ik denk dat het verstandig is om samen met de NMa te bezien wat de voor- en nadelen van deze twee opties zijn voordat wij een definitieve keuze maken. Ik wil dat uiteraard graag doen in overleg met de initiatiefnemers van de Warmtewet.

Concluderend: Beide pijlers van het tariefsysteem houden wij in stand, wij stappen af van het complexe systeem met twee prijzen, voor de afnemer dient één prijs – de NMDA-prijs – als basis en om de monopoliewinsten te voorkomen zijn er dus twee opties. Ik denk dat het verstandig is die twee opties verder te verkennen voordat wij daarin een definitieve keuze maken. Dan is uiteraard de mening van de initiatiefnemers leidend.

De heer **Samsom** (PvdA): Ik waardeer dat de mening van de initiatiefnemers nog steeds erg op prijs wordt gesteld. Ik denk echter dat wij het wel zuiver moeten houden. Als de minister de uitnodiging accepteert om de wetswijziging ter hand te nemen, is de Kamer degene die haar controleert. In die Kamer zijn er geen verschillende schakeringen als initiatiefnemers en dergelijke. De Kamer controleert dat dus, maar de minister kan ervan verzekerd zijn dat de initiatiefnemers nog meer dan gemiddeld zullen opletten bij wat zij doet. Dat wil ik even opmerken voor de helderheid. Verder denk ik dat het een goed voorstel is om beide opties uit te werken en aan de Kamer voor te leggen. Ik kan me voorstellen dat er tussenvormen denkbaar zijn, maar misschien moeten wij het niet ingewikkelder maken dan het toch allemaal al is.

Minister **Van der Hoeven**: Oké, dan ga ik niet meer in overleg met de Kamer. Dan werk ik de verschillende opties uit. Ik doe dan ook een voorstel voor de keuze in de wetsaanpassing. In de memorie van antwoord geef ik aan op basis waarvan ik tot die keuze ben gekomen. Mocht de Kamer het dan toch anders willen, dan is dat wat mij betreft geen punt, mits het maar werkbaar blijft!

Dan kom ik op het blokje over de terugwerkende kracht. De gedachte hierachter was dat warmteleveranciers te hoge winsten behaalden ten koste van de afnemers en dat die winsten terugmoeten naar de verbruikers. Er zijn echter geen monopoliewinsten behaald. Dat betekent

dat er geen sprake is van een uitzonderlijk geval. Zo'n zwaar instrument als terugwerkende kracht moet je dan eigenlijk als onwenselijk beschouwen bij het ontbreken van de premisse waarover ik het net had.

Bovendien hangen er juridische risico's en administratieve lasten mee samen. Ik denk dat het goed is dat wij de terugwerkende kracht gewoon schrappen. Ik heb uit de verschillende bijdragen begrepen dat de Kamer het daarmee eens is.

Dan kom ik op de omvang en diversiteit van de verbruikersgroep. Er wordt uitgegaan van een generieke maximumprijs die geldt voor alle verbruikers die binnen die verbruikersgrens vallen. Met het oog op de gewenste eenvoud is dat logisch. Die verbruikersgrens is opgerekt van 100 kW naar 1000 kW met de bedoeling de gebonden mkb-gebruikers te beschermen. Nou, mijn dank daarvoor! Het ministerie van Economische Zaken behoort dan tot de kleinverbruikers beneden de 1000 kW. De Raad van State zal de Kamer ook dankbaar zijn, maar het ministerie van VROM niet, want dat zit erboven. Met andere woorden, wij hebben hier te maken met een heel arbitraire grens waarbij niet alleen het mkb, maar ook grote kantoorpanden binnen die grens vallen. De gassituatie van deze grote verbruikers komt natuurlijk helemaal niet overeen met die van huishoudelijk gebruik. De referentiegassituatie die nodig is voor de bepaling van de «Niet Meer Dan Anders»-prijs, is voor een grote verbruiker anders dan voor een huishoudelijke verbruiker. Dat matcht niet. Dat is natuurlijk lastig. Eén maximumprijs komt bij een reikwijdte van 0 kW tot 1000 kW slecht tegemoet aan het «Niet Meer Dan Anders»-principe. Eigenlijk begrijp ik ook wel dat het met het oog op de eenvoud en de uitvoerbaarheid ongewenst is om meerdere verbruikersgrenzen te hanteren. Dat zou complex zijn, omdat de referentiegassituatie van grootverbruikers moeilijk te bepalen is door de grote diversiteit van die groep.

Hoe los je het dan op? Er zijn twee opties. De eerste optie is verwoord door de heren Samsom en Koppejan, namelijk om de mismatch te accepteren. Het voordeel daarvan is dat grootverbruikers die in bepaalde gevallen ook gebonden zijn aan de Warmtewet, in dat geval toch bescherming van de Warmtewet genieten. Dan accepteren wij dat bij die bescherming wordt uitgegaan van een NMDA-prijs die gebaseerd is op de kleinverbruiker. Het verlagen van de verbruikersgrens is een tweede optie. In dat geval draai je het amendement helemaal of deels terug. Het voordeel is dat de mismatch uit het systeem wordt gehaald. Het nemen van de referentiegassituatie van een kleinverbruiker is dan immers in lijn met de door de wet beschermde groep. Daarmee voorkom je vreemde situaties. Voor grotere verbruikers zou bij de keuze voor deze optie niets veranderen ten opzichte van de huidige situatie, want ze blijven ongereguleerd. Het is echt lastig. Ik zal conform de suggestie van de heer Koppejan bezien hoe we hier het beste uit kunnen komen.

De heer Samsom vroeg of middelgrote bedrijven kunnen worden verplicht op warmte te worden aangesloten. Dat moeten wij natuurlijk niet doen. Grote bedrijven die op een bepaalde plek al een gasaansluiting hebben, wil ik niet gaan verplichten om over te stappen. Dat leidt tot enorm hoge en onnodige kosten. Dat wil niet zeggen dat ik het achterliggende idee van die rendabele warmtenetten niet steun. Of bedrijven overstappen, is echter een zaak van de bedrijven zelf en van de leveranciers die de energie, gas of warmte leveren. Wij moeten niet de zaken omdraaien. Een ongebonden gebruiker moet niet een bij wet gebonden gebruiker worden. Dat gaat me echt een paar stappen te ver.

Voor gas bestaat er momenteel geen aansluitplicht. Die komt er wel, want dat zit in een voorstel dat onlangs door de Tweede Kamer is aanvaard en dat nu bij de Eerste Kamer ligt. Op plekken waar een warmtenet ligt, geldt die aansluitplicht niet. Zo hebben wij dat met elkaar vastgesteld. Daardoor kan een leverancier een aanvraag voor een gasaansluiting afwijzen als dat nadelig is voor het warmtenet dat daar ligt. Die afweging ligt dus bij de leverancier.

De heer **Zijlstra** (VVD): Ik ga even terug naar de twee keuzes in verband met de grens. De minister zegt dat wij moeten bekijken wat het beste werkt. Deelt de minister de mening van de VVD-fractie dat de huidige grens van 1000 kW met zich brengt dat wij een grote groep creëren waarop gezien de onderzoeken feitelijk geen zicht is en dat dit ook een onwenselijk element is?

Minister **Van der Hoeven**: Ja.

De heer **Zijlstra** (VVD): Dan hebben wij daarmee toch ook al redelijk een richting welke kant het op zou moeten?

Minister **Van der Hoeven**: Nee.

De heer **Samsom** (PvdA): Ik ben het met de minister eens dat de grens van 1000 kW arbitrair is. Dat heeft die grens dan gemeen met elke andere grens. Wat dat betreft lost dat ons dilemma helaas niet op. In reactie op de heer Zijlstra zou ik willen opmerken dat er twee dingen door elkaar worden gehaald. We hebben het over de afnemers. We hebben echter geen zicht op de kleine netten, de kleine producenten. Dat zijn volgens mij twee gescheiden dingen. Als de minister beiden tegelijkertijd bij de kop wil pakken, mag dat, maar het is niet hetzelfde vraagstuk.

Minister **Van der Hoeven**: Dat klopt natuurlijk. Daar heeft de heer Samsom gelijk in.

Dan kom ik op de monopoliepositie van producenten. Ik ben van plan, zoals ik heb laten weten in mijn brief van 10 juni, om onderzoek te laten doen naar de mogelijke strategische kostentoerekening in warmtebedrijven die naast leverancier ook producent zijn. De heer Koppejan wees ook op dit punt. Dat onderzoek kan inzicht geven in de vraag of er in het verleden sprake is geweest van misbruik van de monopoliepositie van producenten. Ik wil bezien op welke manier het mogelijk is om via aanpassing in het tariefstelsel beter rekening te kunnen houden met die monopoliepositie van producenten. Dat is niet gemakkelijk, omdat elke wijziging op dit punt consequenties kan hebben voor het gedrag van de betrokken marktpartijen. Eerst willen wij dus onderzoeken en op basis daarvan bekijken wij of het mogelijk is de eventuele aanpassingen tegelijk met de aanpassingen die wij net hebben besproken, mee te nemen of dat die aanpassingen moeten worden meegenomen in de evaluatie van de wet. Dat hangt ook een beetje af van de timing van het een en ander. Het onderzoek en de voorbereiding van die wetsaanpassingen worden twee parallelle trajecten, zodat wij niet onnodig tijd verloren laten gaan. Die eerdere aanpassingen staan namelijk los van de aanpassingen om de rol van producenten te adresseren. Ik heb al aangegeven dat onderzoek naar dit laatste onderwerp nog nodig is. Ik denk niet dat wij het een op het ander moeten laten wachten. Als het tegelijkertijd kan, dan doen wij dat. Kan het niet, dan moet het maar even naar de evaluatie worden doorgeschoven.

Dan kom ik op de overige punten. Mevrouw Van Tongeren vroeg naar het beste stimuleringsbeleid voor een nuttig gebruik van restwarmte. Wij hebben daar eerder met elkaar over gesproken. Ik wil graag het nut en de noodzaak van restwarmte bekijken. Ik wil ook de opties meenemen die mevrouw Van Tongeren genoemd heeft. Ik wil het echter betrekken bij de eerder toegezegde brede warmtevisie die dit najaar naar de Kamer komt. Daar komt het in terug, wellicht samen met andere opties die mevrouw Van Tongeren niet genoemd heeft, maar die van haar neem ik ook mee. Er zijn verschillende activiteiten gaande. In de meerjarenafspraken zijn bedrijven de verplichting aangegaan om rendabele energiebesparende maatregelen binnen het proces in de keten op te nemen. Het gebruik van restwarmte is bij uitstek een energiebesparende maatregel in de keten.

Bedrijven hebben toegezegd dat te doen als het rendabel kan. Wij werken aan warmtekaarten. Daarmee maak je voor de markt zichtbaar waar vraag en aanbod liggen en of je dat redelijkerwijs aan elkaar kunt knopen. De heer Jansen heeft ook al vaak dringend gevraagd wanneer dit nu gaat gebeuren. De warmtekaarten moeten daar aanleiding toe geven. Als het niet zo kan zijn dat bestaand aanbod aan een nieuwe vraag of bestaande vraag aan een nieuw aanbod gekoppeld kan worden, heb je de kans dat verdergaande verplichtingen alleen maar leiden tot lastenverzwaring. Dat maakt het dus wat gecompliceerder. Ik kom hier later op terug. Begin dit jaar is de subsidieregeling industriële warmtebenutting in werking getreden. Daarin wordt subsidie in het vooruitzicht gesteld voor haalbaarheidsstudies en investeringsprojecten. Met deze zaken zijn wij nu aan de slag en deze onderwerpen komen terug in de warmtevisie die de Kamer dit najaar krijgt.

Verschillende leden hebben gesproken over Purmerend. We hadden daar inderdaad financiële relaties mee, maar die zijn beëindigd en die gaan wij ook niet heropenen. Dat kan niet. Dit type projecten heeft een lange horizon. Aanloopkosten worden pas na een aantal jaren ingelopen. In elk geval zal de gemeente Purmerend niet failliet gaan als gevolg van dit project. Mochten er problemen zijn of komen, dan is dat in eerste instantie iets voor de exploitant en de aandeelhouder. Ik heb vorig jaar ook in de Eerste Kamer aangegeven dat ik niet van plan ben de exploitatieproblemen op te lossen. Voor nieuwe investeringen staan uiteraard ook voor dit project de bestaande faciliteiten open. Daarover is nog niet zo lang geleden meermaals met het warmtebedrijf in Purmerend gesproken. Laten wij maar eens bekijken waar dat toe leidt.

De heer Koppejan vroeg naar het BECO-advies via de Consumentenbond. Daaruit blijkt dat warmteverbruikers nog steeds meer betalen dan gasverbruikers. Ik heb dat rapport ook pas vanmorgen gezien dus ik heb dat nog niet goed kunnen bekijken. Ik neem dat wel mee in de voorbereiding van de aanpassing van de wet. Hier gaat het wel opnieuw over een rapport dat op basis van geanonimiseerde gegevens over één specifiek net bepaalde conclusies trekt. De Algemene Rekenkamer heeft dat eerder gedaan en wij hebben gezien dat dat niet altijd representatieve resultaten oplevert. Meer specifiek gaat het rapport van BECO vooral in op een vergelijking tussen tarieven uit het EnergieNed tariefadvies en de gassituatie. Met het warmtebesluit stappen wij juist af van het tariefadvies dus die vergelijking is niet zo zinvol. Verder concludeert BECO dat de maximumprijs van EnergieNed ongeveer gelijk is aan de maximumprijs uit het besluit, maar dat is niet het geval. Uit het onderzoek van de NMa blijkt namelijk dat de maximum NMDA-prijs uit het warmtebesluit 15% onder de EnergieNed adviesprijs ligt. Ik heb hier dus wat vraagtekens bij, maar ik beloof dat ik in de memorie van antwoord dit rapport meeneem en van commentaar voorzie. Mocht er iets inzitten waarvan ik denk dat wij er iets mee kunnen, dan laat ik dat weten.

De EPC-norm is echt heel erg lastig en gaat over de relatie tussen de EPC-bouwregelgeving en de warmtetarieven. De bouwregelgeving voorziet in normen voor de isolatie van huizen, onder andere via de EPC-norm. Binnen de EPC-norm wordt warmtelevering in woningen hoger gewaardeerd dan gaslevering. Daardoor is het mogelijk dat warmtewoningen minder goed worden geïsoleerd dan gaswoningen. Dat vind ik een onwenselijk effect. Het is om twee redenen niet mogelijk om daar rekening mee te houden bij de bepaling van de maximumprijs. Ten eerste zal die situatie zich in bepaalde gevallen voordoen. Er kan niet worden vastgesteld of het altijd zo zou zijn geweest omdat wij simpelweg niet weten of er huizen zijn die ook daadwerkelijk minder goed zijn geïsoleerd. Zelfs als je zou weten om hoeveel huizen het gaat, blijft het heel lastig om daarmee rekening te houden in een generieke maximumprijs voor de hele groep verbruikers, want daar hebben wij het tenslotte over. Ten tweede worden met de aankomende wijziging in de bouwregelgeving de

minimale isolatie-eisen opgehoogd, waardoor dat effect zich in de toekomst naar verwachting niet meer zal voordoen. Dat is in ieder geval een positief punt.

Dan liggen er nog de vragen rondom de ESCO's en de lokale energieondernemingen van de heer Van Bommel en mevrouw Van Tongeren. Zij vroegen of ik de belangen kan meenemen in de aanpassing van het warmtebesluit – ik formuleer het even kort door de bocht – en of ik meer kan stimuleren. Het warmtebesluit voorziet in tariefregulering. Dan gaat het dus om een tariefstelsel met als doel consumentenbescherming. Deze tariefregulering is geen stimuleringsinstrument. Stimulering van duurzame warmte wordt op een andere wijze vormgegeven. Daar hebben wij de SDE-regeling voor. Verder is er onderzoek uitgezet om inzicht te krijgen in de invloed op de rendementen van leveranciers. Het is gelukt voor de grotere leveranciers, zoals blijkt uit het NMa-onderzoek. De invloed op kleinschalige projecten, en daarover praten wij bij de ESCO's en de lokale energieondernemingen, blijft vooralsnog onduidelijk. Het onderzoek dat Ernst & Young daarnaar heeft uitgevoerd, heeft geen resultaten opgeleverd omdat juist deze projecten de benodigde gegevens niet konden opleveren. Ik ga geen zaken aan het warmtebesluit toevoegen om duurzaamheid te stimuleren. Dat hoort daar echt niet in thuis. Ik vind wel dat het gestimuleerd moet worden, maar dat moeten wij op een andere plek doen. Wij moeten dus niet meer doelen toevoegen aan een wet die toch al een complex doel heeft. Met de belangen van de ESCO's en de lokale energieondernemingen blijft het lastig omdat de projecten de gegevens niet konden leveren. Daar kan ik dus moeilijk iets mee. De heren Jansen en Van Bommel vroegen of ik me bezorgd maakte over het feit dat warmtebedrijven zo weinig winst maken dat ze de stekker er wel eens uit zouden kunnen trekken. Kunnen bedrijven ermee ophouden en is de leveringszekerheid geborgd? De warmtebedrijven hebben en nemen hun eigen verantwoordelijkheid. Dat is zo. Ze hebben echter ook een leveringsplicht. Als bedrijven toch niet langer kunnen leveren omdat ze failliet zijn, dan voorziet de wet nu al in een oplossing zodat de afnemers niet in de kou komen te zitten. Op grond van artikel 10 kan de minister een leverancier aanwijzen en de tarieven vaststellen waaronder een bepaalde groep afnemers beleverd moet worden. Mensen komen dus niet in de kou te zitten.

De heer Jansen vroeg of investeringen worden afgeblazen door lage winstvooruitzichten. Ik heb daar op dit moment geen signalen voor. Ik zie dat de afgelopen jaren onder de onzekerheid van de Warmtewet wel projecten zijn gestart. Ik kan natuurlijk niet zeggen of het er meer of minder zijn. Bij de beslissing om te investeren in een warmteproject speelt inderdaad een aantal factoren een rol. Het blijkt dat het tariefstelsel een van die factoren is. Ik wil het wel weten. Dat betekent dat wij op dit moment onderzoek laten doen naar de factoren die een rol spelen bij de investeringsbeslissing in een warmteproject. Dat is nog niet afgerond. Zodra dat klaar is, kom ik erop terug. Overigens blijkt uit een onderzoek van de NMa dat in elk geval bij de grotere warmteleveranciers die onder het onderzoek vielen, de rendementen door het tariefstelsel licht verbeteren.

De heer Jansen vroeg ook naar het privatiseringsverbod, eigenlijk naar analogie van de splitsingswet. Het bijzondere aan warmte is dat levering en net een-op-een aan elkaar gekoppeld zijn. Het heeft geen zin om die los te koppelen, want verschillende aanbieders concurreren niet op hetzelfde net, zoals bij elektriciteit. Het publieke of private eigendom is ook nooit een probleem geweest. Ook private investeerders zitten in kleinschalige duurzame projecten. Dat wil ik eigenlijk wel graag zo houden.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks): Ik heb nog drie punten. Ik heb het misschien niet helder genoeg gevraagd, maar ik heb nog geen antwoord gekregen op de vraag of er voor gemeentelijke instellingen iets in de

geest van een garantstelling mogelijk is. Ik heb de vergelijking met de kerncentrales genoemd. Daar doet het Rijk dat namelijk wel. Daarnaast had ik nog een punt. Bij de industriële ondernemingen kan alleen sprake zijn van het gebruik van de warmte als het rendabel is. Wat rendabel is, hangt natuurlijk enorm af van de terugverdiensijd. Welke definitie van «rendabel» hanteert de minister? Tot slot had ik nog een vraag over de afname van warmte. De minister zei dat niemand daartoe gedwongen kan worden. Als er een heffing is op warmtelozing, dan beïnvloedt dat al de keuze van de locatie van de industriële producent. Er is dus wel degelijk samenhang tussen het sturen van de koppeling tussen vraag en aanbod.

Minister Van der Hoeven: Ik heb uw vragen gehoord en ook beantwoord. Ik heb aangegeven dat ik nut en noodzaak van het stimuleringsbeleid voor restwarmte wil bekijken. Daarbij betrek ik de opties die u genoemd hebt en ik zal die van commentaar voorzien of overnemen. Ik heb ook aangegeven wanneer wij dat doen, namelijk bij de brede warmtevisie. Daarin komen al die punten aan de orde. De Kamer krijgt die brede warmtevisie dit najaar. Het is dus niet van tafel. Het is meegenomen in wat nog komt.

De heer Zijlstra (VVD): Ik kom even terug op wat er gebeurt bij faillissementen. De minister zei dat zij dan de bevoegdheid heeft om een prijs vast te stellen. In hoeverre loopt dat spaak met het «Niet Meer Dan Anders»-principe? Als er sprake is van een faillissement en de exploitatie dus niet fatsoenlijk is rond te breien, zou een volgende exploitant met een hogere prijs gaan draaien dan de NMDA-prijs. Daardoor kan het moeilijk zijn een exploitant te vinden. Ziet de minister daarin ook een probleem of zie ik spoken?

Minister Van der Hoeven: Ik weet niet of u spoken ziet en ik weet niet of ik er een probleem in moet zien. Ik heb aangegeven dat wij met artikel 10 een oplossingsmogelijkheid hebben. Ik ben het met u eens dat het niet gemakkelijk is omdat er een een-op-eenrelatie is tussen de leverancier en de eigenaar van de netten. Het bedrijf als zodanig zal een aanwijzing moeten krijgen te leveren op basis van een bepaald tarief. Ik snap de achtergrond van deze vraag wel. Ook hier zal ik op terugkomen bij de vormgeving van het wetsvoorstel bij de nadere uitleg van artikel 10.

De heer Zijlstra (VVD): Graag. Wij moeten namelijk niet in de situatie komen dat artikel 10 op papier klopt, maar in de praktijk betekent dat niemand het gaat doen.

Minister Van der Hoeven: Daar ben ik het mee eens.

De heer Samsom (PvdA): De minister was wel een beetje minimaal over Purmerend. Men loopt nu met een concreet voorstel onder de arm. Dat gaat niet over een exploitatiesubsidie, maar over een garantstelling aan het begin van de investeringsperiode om ook andere investeerders over de streep te kunnen trekken. Het zou wenselijk zijn als de minister iets verder zou willen gaan en iets meer toeschietelijkheid toont. Ik denk dat de rijksoverheid in dit geval echt iets meer kan doen. Ik hoop dat de minister dat wil toezeggen en anders zouden wij daar nog wel extra druk op kunnen zetten.

De minister sprak over een wisselwerking met betrekking tot de EPC-norm. Wij hebben het daar bij de behandeling van de wet ook over gehad. Toen heb ik als initiatiefnemer de toezegging gedaan – en ik zou me daar graag aan houden – dat ik dat probleem in het EPC-besluit zelf en in de EPC-systematiek zou oplossen. Dat kan namelijk door warmtelevering niet meer te honoreren in de EPC. Dan wordt het huis niet slechter geïsoleerd. Het is inmiddels al weer twee jaar geleden en toentertijd zou dat veranderd worden. Ik moet eerlijk bekennen dat ik het uit het zicht

verloren ben. Ik hoop dat de minister voor mij kan ophelderen of het inmiddels is veranderd.

Minister Van der Hoeven: Ik ga naar Purmerend kijken. Ik weet dat u graag een ja of nee wilt horen, maar dat kan ik niet zo geven. Ik wil er eerst even precies induiken. Er zijn gesprekken geweest en opties verkend. Ik denk dat het verstandig is dat ik eerst die informatie tot mij neem voordat ik een uitspraak doe. Ik begrijp het probleem. Ik denk ook dat het verstandig is te bekijken op welke manier er in de nieuwe situatie gebruik gemaakt kan worden van de bestaande faciliteiten. Het klopt dat het niet om een exploitatieprobleem gaat. Dat is inderdaad verleden tijd. Ik kan me de acties van de heer Samsom rondom het EPC nog wel herinneren. Ik ga echter niet over de EPC-bouwregelgeving. In 2011 komt er nieuwe EPC-bouwregelgeving. Dat is ook het moment om de zaken te regelen. De regeling gaat EPG heten. Dat heeft betere minimale isolatie-eisen en daardoor wordt het probleem weggenomen voor nieuwe woningen. Ik denk dat dat ook de aanpassing was die de heer Samsom had toegezegd, maar daaraan wordt nog gewerkt.

De heer Koppejan (CDA): De minister heeft toegezegd dat zij het onderzoek van de BECO-groep wil betrekken bij de memorie van toelichting bij de wetswijziging. Het gaat hier wel om draagvlak voor het te voeren beleid en wij kunnen te maken hebben met misverstanden die zo'n onderzoek oproepen. Zou het daarom ook mogelijk zijn om het in een aparte brief te verwoorden, zodat wij daar goed recht aan doen?

Minister Van der Hoeven: Ja hoor, doen we.

De heer Jansen (SP): De minister zei dat het eigendom van de netten bij warmte niet zo'n probleem is omdat levering en netbeheer een-op-een aan elkaar gekoppeld zijn. Dat was in het verleden zo, maar er zijn nieuwe modellen in ontwikkeling. Ik denk bijvoorbeeld aan het stadsverwarmingsnet van Amsterdam waarbij gemikt wordt op meerdere warmteleveranciers. In de Rijnmond speelt hetzelfde verhaal. Juist in die situatie gaat een probleem ontstaan. Ziet de minister dat probleem ook aankomen? Zou dat een reden zijn om het nu goed in de wet te regelen?

De minister zegt geen signalen te ontvangen dat er initiatieven zijn uitgesteld of afgeblazen, maar de overkoepelende organisatie van alle duurzame-energieproducenten zegt dat 400 initiatieven zijn uitgesteld of afgeblazen. Ik denk dat de minister eens moet bekijken welke projecten dat zijn en daar kan zij dan mogelijkerwijs haar voordeel mee doen.

Minister Van der Hoeven: Wat betreft die laatste opmerking: dat wil ik graag doen.

Dan ga ik nu in op de eerste vraag. Als wij het nu loskoppelen, vragen wij behoorlijk wat wijzigingen van de een-op-een gebonden leveranciers. Ik weet niet of dat verstandig is. Ik heb echter ook een open oog voor nieuwe ontwikkelingen. Laat me daar nog eens even op kauwen. In Amsterdam wil men inderdaad meerdere warmteleveranciers betrekken. Wetgeving moet consistent en voldoende robuust zijn om in het in de toekomst uit te houden. Om nu echter meteen de hele zaak om te gooien en te zeggen dat het net in publieke handen moet zijn en de levering van iemand anders mag komen, haalt erg veel overhoop en daar zit ook niemand op te wachten. Ik denk dat wij dat dus niet moeten doen. Laten wij eerst bekijken hoe wij op een nieuwe situatie adequaat kunnen inspelen.

De voorzitter: Ik zie dat er geen behoefte is aan een tweede termijn. Dan noem ik de toezeggingen op.

- De minister zal nut en noodzaak van het stimuleren van duurzame warmte en verschillende varianten daartoe meenemen in de brede warmtevisie die dit najaar aan de Kamer zal worden aangeboden.
- De minister zal separaat van het wetsvoorstel een reactie geven op het rapport van de BECO-groep.
- Als het onderzoek naar factoren die van belang zijn om al dan niet te investeren in warmtelevering gereed is, zal het aan de Kamer worden aangeboden.
- De minister zal terugkomen op de nadere vormgeving van artikel 10 bij de wijziging van de Warmtewet.

De heer **Samsom** (PvdA): Wij zitten met een gestuit besluit. Ik heb in mijn termijn aangegeven dat het ontstuit, een prachtige Nederlandse Tweede Kamerterm, mag worden. Ik ga ervan uit dat de andere fracties dat ook vinden, en daarmee heeft de minister nu formeel de mogelijkheid om door te gaan.

Minister **Van der Hoeven**: Dat betekent dus dat zowel de wijziging van de wet als het besluit samen terugkomen.

De **voorzitter**: Dat lijkt me een uitstekende conclusie. Ik sluit deze vergadering.